

Список бібліографічних посилань

1. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства юстиції України. Наказ Міністерство юстиції України від 30.06.2025. № 1843/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1011-25#Text>.

2. На Хмельниччині відбувся навчально-бойовий вишкіл ДКВС України «ВАРТА – 2025» URL: <https://www.adm-km.gov.ua/?p=163393>.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку. Закон України від 11.04.2024. № 3633-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3633-20?utm_source=chatgpt.com#Text

Гриценко Роман Сергійович,

здобувач наукового ступеня доктора
філософії кафедри кримінального права
та кримінології навчально-наукового
інституту права та психології Національної
академії внутрішніх справ

НОВЕЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОНТРАБАНДУ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА ЗБРОЇ

Сьогодні Україна стоїть на порозі глибоких трансформацій, пов'язаних зі зміною політичного курсу на євроінтеграцію. Зовнішньоекономічна діяльність будь-якої держави цілком залежить від внутрішнього стану її економіки і її потенційних можливостей до подальшого росту і розвитку. На сучасному етапі розвитку української держави одним з головних завдань економічної політики є зміцнення економічних зв'язків з іншими країнами, всебічний розвиток і розширення зовнішньої торгівлі, захист вітчизняного товаровиробника, а також впорядкування системи збору митних платежів. Вирішення цього завдання багато в чому залежить від належного правового регулювання діяльності відповідних суб'єктів у галузі зовнішньоекономічних зв'язків та удосконалення державного захисту порядку переміщення товарів та інших предметів через митний кордон України.

Варто погодитися з більшістю вчених, що економічна безпека є основою функціонування держави, де остання спрямована на забезпечення захисту національних інтересів, як внутрішніх, так і зовнішніх, безпосередньо в економічній сфері [1; 3]. А здатність зберігати стійкість до зовнішніх і внутрішніх загроз є так званим критерієм економічної безпеки, який забезпечить економічну стабільність і незалежність, а також економічне зростання. На цій основі можна визначити основну функціональну мету економічної безпеки як збереження економічної незалежності та підвищення конкурентоспроможності в економічній сфері, що, як наслідок, дає

імпульс для подальшого розвитку країни в цілому. У цьому контексті економічну безпеку слід розглядати не тільки як стан захисту національних інтересів, але й як наявність і здатність використовувати інструменти впливу на економічні процеси для забезпечення процвітання в довгостроковій перспективі [13, с. 208].

Підвищена суспільна небезпека економічної злочинності полягає у її негативному впливі на інститути суспільства, порушення встановленого порядку функціонування матеріальної основи держави – економіки. Особливе занепокоєння останнім часом викликає переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинюване у великих розмірах. Незважаючи на зростання податків в сфері зовнішньоекономічної діяльності активність її учасників зростає. Як свідчить практика, збільшення контрабандних операцій пропорційна темпам збільшення митних платежів.

Сучасна контрабанда набувала «промисловий» характер із залученням корумпованих елементів у владно-управлінських структурах, що завдає істотні збитки економіці держави. Згідно зі статистичними даними Фіскальної державної служби України 2014-го року в результаті порушень митних правил державі було завдано збитків на загальну суму 960 311 000 грн, 2015-го – 918 192 000 грн, 2016-го – 965 486 000 грн, 2017-го – 1 840 556 000 грн, 2018-го – 1 371 774 000 грн, 2019-го – 1 418 650 000 грн, 2020-го – 1 414 939 000 грн, за перше півріччя 2021-го – 1 215 453 000 грн [11].

Зазначене свідчить також про те, що за останні роки значно збільшилася кількість проявів контрабанди товарів та недостовірного їх декларування, що має наслідком зменшення надходжень до Державного бюджету України, стимулювання ведення недобросовісної конкуренції, що, у свою чергу, негативно впливає на розвиток національної економіки та створює загрозу економічній та соціальній безпеці України, а також потрапляння на внутрішній ринок продукції неналежної якості, що негативно впливає на здоров'я громадян [11].

Протидія цим діям часто вимагає узгодженої діяльності двох або більше держав одночасно. Різні підходи до регламентації відповідальності за вчинення контрабанди можуть породжувати певні складнощі [8; 9].

Так, наприклад, однакові за ступенем суспільної небезпеки діяння можуть бути в одних державах кримінально караними, а в інших – спричинити адміністративні санкції. Тому слід прагнути до пошуку нових напрямків співпраці із зарубіжними країнами, які демонструють накопичення позитивного досвіду правоохоронної діяльності у розглянутій сфері [7; 10]. Процеси глобалізації, що відбуваються сьогодні, створюють сприятливі умови для пільного міждержавного обміну передовим досвідом у різних сферах [12].

Збільшення суми збитків завданих державі порушенням митних правил зумовлено також і декриміналізацією відповідно до Закону України від 15 листопада 2011 року № 4025-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності» [4] незаконного переміщення товарів через митний кордон, незалежно від їх обсягів та розміру [2; 6].

Проблеми кримінальної відповідальності за контрабанду культурних цінностей та зброї була предметом дослідження таких вітчизняних науковців, як Р. В. Асейкін, Ю. В. Баулін, О. В. Білаш, В. І. Борисов, І. Б. Газдайка-Василишин, В. В. Голина, В. А. Горбунов, В. К. Гришук, Н. О. Гугорова, Т. А. Денисова, О. П. Дячкін, О. М. Костенко, О. М. Котovenko, С. Я. Лихова, С. А. Миронюк, С. В. Незнайко, Б. М. Одайник, М. І. Панов, А. В. Сақун, В. П. Самокиш, А. В. Семенюк-Прибатьєн, В. В. Сташис, В. Я. Тацій, В. П. Тихий, С. В. Фесенко, М. І. Хавронюк, В. І. Шақун, С. С. Яценко та ін.

Попри те, що праці цих учених мають значну наукову і практичну цінність, чимало питань, пов'язаних з ознаками складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 201 Кримінального кодексу (далі – КК) України, залишилися дискусійними, а деякі недостатньо чи взагалі не дослідженими. Не знайшли достатнього відображення у наукових працях питання генезису кримінальної відповідальності за контрабанду культурних цінностей та зброї, дослідження зарубіжного досвіду з окресленої проблематики, характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак кримінального правопорушення, передбаченого ст. 201 КК України, питань кваліфікації, справедливості та відповідності покарання за вказане діяння, відмежування кримінального правопорушення, передбаченого ст. 201 КК України від суміжних кримінальних та адміністративних правопорушень.

Боротьба з контрабандою, яка набула якості організованої злочинності, є актуальним напрямом не лише для суб'єктів економічної діяльності, а й для законодавців, правоохоронних органів та науковців. Умови, які склалися в боротьбі з контрабандою та порушеннями митних правил, вимагають нових підходів з боку держави.

Варто наголосити, що митні органи європейських держав керується положеннями Женевської конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів та Кіотської конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур, повноправним членом якої є Україна. Згідно з п. 20 і 21 Спеціального додатку Н розділу 1 зазначеної Конвенції, у разі виявлення під час оформлення митного правопорушення, що вважається незначним, а також у випадку здійснення пасажиром митного правопорушення, що вважається незначним, повинна бути надана можливість адміністративного врегулювання цього правопорушення митним органом, що його

виявив [5]. Тобто за вчинення значних порушень митних правил культурних цінностей та зброї повинна наставати кримінальна відповідальність, яка не суперечить нормам міжнародного права.

Пропонуються шляхи вдосконалення чинного законодавства України, в тому числі, в ст. 201 КК України пропонується передбачити таку санкцію, як конфіскація майна. Тому, на даний час є дуже актуальним питання вдосконалення змісту ст. 201 КК України відповідно до умов сучасності та існуючих нормативно-правових актів, усуваючи колізії законодавства.

Список бібліографічних посилань

1. Виявлення та припинення діяльності організованих злочинних груп у сфері економіки [Текст] : метод. рек. / Никифорчук Д. Й., Ніколаюк С. І., Томма Р. П., Тарасенко О. С. та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. 70 с.

2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

3. Організація міжнародного розшуку осіб за кримінальним процесуальним законодавством України [Текст] : метод. рек. [В. В. Неволя, Д. Й. Никифорчук, Ю. М. Черноус, О. С. Тарасенко та ін.]. Київ, 2017. 155 с. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-2/88>

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності: Закон України від 15 груд. 2011 р. № 4025-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4025-17#Text>.

5. Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо криміналізації контрабанди товарів та підакцизних товарів, а також недостовірного декларування товарів: пояснювальна записка до проекту Закону України від 23 квіт. 2021 р. № 5420. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71756.

6. Про внесення змін до статті 201 Кримінального кодексу України щодо криміналізації контрабанди товарів у великих розмірах : пояснювальна записка до проекту Закону України від 4 квіт. 2013 р. № 2716. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46428.

7. Тарасенко О. С. Проблеми правового забезпечення попередження злочинів у сфері економіки. *Правові реформи в Україні: проблеми та перспективи* : матеріали V Всеукраїнської науково-теоретичної конференції (Київ, 16 жовт. 2013). Київ: НАВС, 2013. Ч. 1. С. 239–240.

8. Тарасенко О. С. Особливості правового регламентування підстав проведення спеціального слідчого експерименту та імітування

обстановки злочину до початку кримінального провадження. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2024. Вип. № 2 (10). С. 21–25. URL: <https://policeyistika.dnuvs.ukr.education/index.php/policeyistyka/article/view/185/165>.

9. Тарасенко О. С., Старенький О. С. Бюро економічної безпеки України: нові погляди на забезпечення національної економічної безпеки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 2. С. 357-362. URL: http://lsej.org.ua/2_2021/90.pdf

10. Тичина Д. М., Тарасенко О. С., Антошук А. О. та ін. Розслідування незаконного поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та вибуховими пристроями : *метод. реком*. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 50 с.

11. Фіскальна державна служба України : [сайт] / Статистика. URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/dosudove-slidstvo/>.

12. Borysov, V., Shakun, V., & Babanina, V. (2022). Aplicación de los principios constitucionales en la legislación penal de Ucrania. *Revista De La Universidad Del Zulia*, 13 (38), 140-158. DOI: <https://doi.org/10.46925/rdluz.38.10>.

13. Cherniavskiy, S., Dzhuzha, A., Babanina, V., & Harust Yu. (2022). Financial and Economic Security in Ukraine: Improving a System based on the International Example. *Review of Economics and Finance*. 20 (1). P. 208–215. DOI: 10.37635/jnalsu.28(4).2021.157-168. URL: https://refpress.org/wp-content/uploads/2022/10/Cherniavskiy_REF.pdf

Гуляк Тетяна Миколаївна,

заступник декана з наукової роботи

факультету іноземних мов

Карпатського національного

університету імені Василя Стефаника,

кандидат філологічних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЧА ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ

Сучасна кримінальна юстиція все частіше стикається з необхідністю участі перекладачів у зв'язку з глобалізацією, міграційними процесами та інтернаціоналізацією злочинності. залучення перекладача під час слідчих (розшукових) дій, судового провадження чи інших процесуальних дій є гарантією дотримання права на захист, справедливого суду та принципу рівності сторін. Однак цей, на перший погляд, суто технічний момент, приховує цілий комплекс серйозних проблемних аспектів, які можуть вплинути на якість всього розслідування, об'єктивність отриманих доказів і, зрештою, на результат правосуддя.